

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

15. Eodem argumento palpabilium malorum, si purae naturae sint, cogimur ad diversas impietates, ad Blasphemiam in Deum, ad Manichaeismum; cur & quomodo. Epilogus omnium argumentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XV.

Eodem argumento palpabilium malorum, si puræ naturæ sint, cogimur ad diversas impietates, ad blasphemiam in Deum, ad Manichæismum; Cur, & quomodo. Epilogus omnium argumentorum.

SARTIS arbitror, hæcenus ex Augustino declaravimus, non potuisse iugum tot miseriarum hominibus innocentibus imponi, sine manifesto iniustitia Dei. Ve tamen vis istius argumenti sexcentes ab Augustino repetiti pergitur intellegatur, observandum est, id quod supra indicavimus, in eo supponi tanquam certum, Deum nec esse infirmum nec ignarum; rursum in homine non esse commixtionem naturæ mali ut Manichæi voluerunt. Nam quodlibet istorum verum esse poneretur, non esset necesse esse iniustum Deum. Si enim natura hominem naturaliter esset mala; ut Manichæi sentiunt, vel Deus præ inscientia vel infirmitate malorum incursum non impediret, nihil vetaret innocentes tot miseris sine ulla Dei iniquitate cruciari. Hinc est ignitur quod prout varia in isto argumento & miseris contexto aliquando venit certum supponitur, ita etiam ad varias absurditates concludendas ab Augustino adhibetur & valet. Nam futurum cum velut certum apud Pelagianos supponitur, naturam hominum non esse naturam malam, sed illam opinionem esse detestabilem Manichæorum insaniam, itemque Deum non esse invalidum, tunc determinatè Dei iniustitiam ex miseris puræ naturæ Pelagianis laudatè conficere solet. Cujus plurima superius exempla dedimus. Subinde vero supponendo naturam non esse malam, alterutrum infert aut invalidum aut iniustum esse Deum; qui tantis malis innoxios premit. Exemplis etiam istam partem declaravimus, quando ostendimus per puram naturam Dei providentiam graviter lædi. Subinde e contrario supponendo Pelagianos credere omnipotentem & iustum Deum nulliusque peccati merito velut iure puræ naturæ tot tantisque malis genus humanum premi, concludit nullo modo hoc defendi posse nisi in Manichæorum sententiam, de malæ naturæ commixtione incidatur. Quam si abhorruerint, sicut omnis Christianus abhorreere debet, nullam superesse viam qua irrumperet potuerint tanta mala, nisi originale peccatum. Quod quia peremptorium contra pu-

ram naturam est argumentum, & Augustini sententiam de hypothese illa Pelagiana quam impugnabat, liquidissime ob oculos ponit, operæ pretium est hic ipsissimis eius verbis loculentissimis quamvis prolixioribus texere. Cum igitur adversus Iulianum scribens præmisset ac promississet se ostendere velle, quod iam, inquit, *sæpe monstravi, quantum hæresis Pelagiana, quæ sine peccato mala ista contigisse tradebat, Manichæos ad invicem delirantes ea ex mala natura proficisci, hoc est, quod hæresis Pelagiana ad hæresim nos Manichæam cogeret, rem sic exequitur. En, inquit, monstrant, Manichæi mala quam parvulus monstrant, quæ Cicero quoque commemorat in libris de Republica; unde ipsa eius verba translatisi. In quorum malorum commemoratio dicit: Non ut a matre natura, sed ut a novæ hominum in hac ætate esse prædictam. Hæc accidunt etiam illa quæ non quidem omnes parvulos, sed tamen plurimos carnis peccati multa & varia mala, usque ad demonum incursum, atque concludunt dicens, Cum sit iustus & omnipotens deus, unde illa mala patitur imago eius in parvulis, nisi quia vera est, inveniunt, quam nos asserimus dicitur naturam boni scilicet malique commixtam? Nos Catholice redarguit veritas consistens originale peccatum per quod factum est demonum ludibrium & laboriosa miseria destinata præpago mortalium. Ecce quomodo Manichæi facile peccati originalis confessione jugulentur. Sed iam attende angustias eorum, qui istas miseras sublato peccato puris naturalibus attribuire volunt: Vos autem negantes originale peccatum, profecto aut cogemini dicere Deum vel invalidum vel iniustum, sub cuius potestate imago eius in parvulis sine ulla vel proprio vel originali peccati merito tantis affligitur malis. Non enim per hæc exercetur virtus, quod recte de bonis hominibus maioribus dicitur, in quibus rationis est usus. Ecce coguntur auctores puræ naturæ confiteri iniustum aut invalidum esse Deum sine culpa tantis miseris parvulos cruciantem. Quod si illud Barathrum fugere velint, vide quid resset: Aut quia Deum vel impotentem vel iniquum dicere non potestis, Manichæi contra vos erretis sum nefarium de duarum inter se imitatum substantiarum commixtione firmabunt. Nempe manifestum est nullum*

nullum exitum, Augustino iudice, superesse ei qui puram naturam introducere vellet, sicut Iulianus voluit, nisi per blasphemiam creatoris aut infamiam creaturæ, ut vel ipsum omnipotentem ac iustum neget, vel cum Manichæis hanc naturaliter malam esse fateatur. Vtrumque damnat & execratur Catholica fides.

Hanc igitur consequentiæ necessitatem inuenitur Augustinus quando toties Pelagianis exprobat, quod in Manichæi sententiam ista purorum naturalium defensione cogerentur. Supponit enim, ut iam audiuimus, eos nolle lædere omnipotentiam aut iustitiam Dei. His autem clausis ostijs, sublatoque tam huius quam superioris vitæ peccato, quod Pelagianus quoque auferebant, nullum omnino superesse putatur effugium nisi per Manichæi præceptum. Quod ex plurimis eius testimonijis videre licet. Nam hoc spirant illa in opere primo contra Iulianum: Ne

Lib. 5. cont. Iul. cap. ult.

dicere cum Manichæis cogaris, aliena mali naturam nobis inesse connexionem, nostrum potius originalem consistere languorem. Ecce nisi peccatum originale fateatur, cogitur in asserendis miserijs sine peccato promerente assentiri Manichæis, quia videlicet Deus iniustus aut infirmus esse non potest. Hoc spirant illa in opere secundo aduersus eundem Iulianum: Si

Lib. 1. oper. imper. f. 96.

ergo Manichæos introducentes aliam naturam mali atque substantiam expugnare velles non adiuuare, profecto istis omnibus apertas à parvulis incipientes humana vitæ miserias cum tuis deceptoribus non negares, sed unde in eas collapsa sit nostra natura, quæ beata est primitus instituta, cum Catholicis fidelibus & præclarissimis Doctoribus disceres. Et illud in secundo libro: Manichæos tu adiuuas quibus inducendi aliam naturam malam das locum negando originale malum esse causam miseriam parvulorum, Nempe quia naturam puram earum causam esse credebat. Nam hoc spirat & illud multo

Ibid. f. 459.

inferius: Quis miserias vos cum sine ulla peccato accidere dicitis parvulis, iniuriam Deum versus eos facitis: Manichæos autem horribiliter adiuuatis. Illi enim ne facerent iniuriam Deum, istas miserias à nativitate mortalium immutabili natura mali, & ab ælo principio venientis substantia tribuunt tenebrarum. Quos impios simul & vos conuincit Catholica fides, quæ ista omnia peccato illi tribuit, quod ex primi hominis voluntate intravit in mundum. Hoc spirat id quod toties alijs in locis clamât, per illam Pelagianam hypothefin de miserijs naturaliter conuenientis, Manichæorum de malæ naturæ conmixtione sententiam adiuuari: ut illud in libro sexto primæ lucubrationis: Verum nec ipsos Manichæos contrivisti quos potius adiuuisti, tu maxime & in commune omnes Pelagianæ novitatis erroris quæ

Lib. 6. cont. Iul. c. 22.

participes, sicut iam demonstravi: Desidero adiuutores Manichæorum, in quibus appetu principatum.

Lib. 1. oper. imper. f. 55.

Et illud perspicuum: Tu ergo adiutorem Manichæos te non esse ostende si potes, qui miserias hominum cum quibus eos nasci quoniam sine dubio sentis genus humanum, nolois tribuere peccato vi-

tiata natura nostra, facit ut eam ille permixta vobis natura tribuat aliena. Et illud multis interpositis in eodem libro cum Augustino Manichæismum Iulianus improbraret, Respondet ei sanctus Antistes: Vitam Manichæi conforiter destruetes non turpiter adiuuantes. Et paulo inferius declarans in eo vitam esse Manichæi errorem, quod naturæ boni conmixta caretur voluntas mala à conmixta natura mali; hoc est quod mala, non à vitio humanæ voluntatis, sed naturaliter ab una parte naturæ quæ sic naturaliter mala sit, promanassent, Ergo, inquit, hunc adiuvas negando humanam peccato primi hominis vitam esse naturam, ut naturæ mali quam fingis, attribuas, quæquid malorum manifestissima inuenit miseriam parvulorum. Cuiusmodi doctrina in Augustino valde frequens est, & aperte significat per illam introductionem tot miseriarum absque peccato, hoc est, per puram naturæ statum, iustissimam præberi causam ut Manichæus mali naturam nobis mixtam esse decernat, & ad hoc facer dum ipsos Pelagianos suæ hypothefis necessitate compellit. Ex quo fit consequenter ut quando Manichæorum sententiam ac Dei impotentiam & iniquitatem removet, similiaque portenta sententiarum quas hæresis etiam Pelagiana damnabat, nullum exitum pro Pelagianis miserias puræ naturæ impitantibus, reliquum esse testetur. Non est, inquit, certe natura atque substantia (malum) secundum Vemilianos & Manichæos; si nec vitium natura est, quam scilicet peccatum vitiauerit, quid est? Quasi diceret nihil responderi potest. Et alio in loco: Bonus est Deus, in suis est Deus. Extra nea profusus mali est nulla natura, quæ nostra natura secundum Manichæos creditur admixta. Unde sunt, Non dico in moribus, sed in ipsis ingenijs cum quibus nascuntur tanta hominum mala, si non est humana origo vitata, si non est massa damnata? Quod est aperte dicere citra blasphemiam Dei & hæresim Manichæi, & peccati originalis fidem, quid responderi potest in tuo errore qui mala puris naturalibus tribuit? Nempe nihil. Et revera si Augustini principia quæ tanquam indubitata tradit, nec unquam à Iuliano labefectari potuerunt, attente ponderentur quæ via erumpi possit, nisi per præceptum planè non video. Nam ut alibi dicit Augustinus, mala ista non ex se ipsis repente nasci potuerit, sed aliquam eorum causam esse necessarium est. Quæ vero illa esse potest nisi vel creator vel creatura. Si creator, ergo crudelis aut iniustus Deus, qui creaturam gratis sine culpa cruciat. Si creatura, vel alia, vel ipsa quæ miserias patitur. Si alia rursus violatur Deus, qui vel igharus vel impotens impedire non potest, ne iniuste innocens creatura torquatur. Si ipsa, ergo vel natura ipsius mala est, vel malo mixta cui tanta mala sunt naturalia, cui tot libidinosa ac detestanda desideria naturaliter congruant. Quæ est hæresis Manichæi, vel si naturaliter

Handwritten notes:
L. 1. p. 1. 1. 1.

turaliter bona est, necesse est esse peccato aliquo vitiatam: atque ita quocunque ex latere rem consideres, puræ naturæ status tot miseris infamis in Augustini principiis impossibilis est, sed necessario ad peccatum tantquam veram & unicam malorum causam veniendum est. Atque ista quoque vera & unica ratio est cur Augustinus sexcentis suorum scriptorum locis, sicut abunde in superioribus constitit, ex solis miseris quas perpetimur, nulla alia cuiuscunque status, vel gratiæ vel alterius, vel divinæ promissionis hypothefi, cuius ne quidem umbra ipsam reliqua est, irrefragabili consecutione, peccatum in humana natura præcessisse convincit. Imo quod invictius & evidentiis illius argumenti robur ostendit, ex illis ipsis miseris demonstrari docet, hypothefin puræ naturæ esse impossibilem, injustitiam dare Deo, blasphemiam inferre Creatori, quæ profecto puerorum terriculamenta sunt, & luxuriantis deliria, si nihil vetet hominem in pura natura condi, & tot tantisque miseris innocentem sine ulla Dei iniquitate torqueri.

Ex hac igitur constanti & sibi undique consentiente Augustini doctrina patet, nihil ab eius principiis magis abhorreere nihil capitalius plerisque repugnare quam puræ naturæ statum. Est enim status in quo neque iustitia, neque sapientia, neque veritas, neque Deus ullo amore nisi carnali vitiofoque diligi potest. In quo nulla fructio Dei, neque parva, neque magna, nulla beatitudo supernaturalis, nulla naturalis. Est enim status erroribus cæcus, offensionibus inquietus, perturbationibus miserabilis, morientis necessitate damnatus. In quo nullus amor nisi creaturæ, nulla libertas arbitrij nisi noxia, nullus actus nisi perversus & malus. In quo perpetua contra semet ipsam lucta creaturæ; quam neque Deus dare, neque creatura sedare potest. Cui naturalia sint sola & omnia peccandi desideria, quibus eadem naturæ lege indulgere liceat, quæ etiam libet: *Bonum est enim quod naturaliter libet.* In quo creaturam pudet de operibus creatoris, & dominare, & monstrare, & facere erubescit opus, quod Deus instituit. In quo profundissima rerum agendarum ignorantia, quæ se fit ut ei liceat, quicquid naturæ lege damnatur. In qua tam horrendo miseriarum omnium iugo humanum genus ateritur ut & Philosophi & hæretici & antiqui Catholici exhorruerint illud ascribere Deo; utpote quod defendi non posset sine blasphemia Creatoris, qui tanta injustitia & crudelitate faviat in creaturam suam ut eam innoxiam acerbissimo supplicio plectat. Quam enim immensam & quam horribilium malorum atque miseriarum seriem status ille complectatur quis facile mente cogitet? Quis festinanter exponat? Intueatur quilibet universas damnatæ naturæ calamitates (eadem quippe prorsus esse etiam puræ volunt)

A vel si oculi ipsa earum vastitate caligent, legat eas aliqua ex parte recensentem Augustinum in libris de Civitate Dei. Quæ sane omnia si animo ab inveterata loquendi & sentiendi consuetudine in divinæ iustitiæ veritatem, severitatemque æternæ veritatis abducto, juxta sanctissima, profundissima, securissimaque Augustini principia ponderentur, clamabunt profecto nihil in ejus doctrina indignius creatura rationali, nihil monstruosius ordini Universi, nihil injuriosius Deo excogitari posse quam illam puræ naturæ machinam quæ depingi solet. Quod si quis ista necdum liquidâ intelligentiæ sinceritate penetrare possit, satius esset ei credere ut intelligere mereatur, Dei simul & creaturæ rationalis bonitatem longe sublimius per huiusmodi supra traditam institutionem, quam per Aristotelicas conjecturas commendari, quibus existimant Deum posse creaturam rationalem innocentiam dote locupletem, inferni pœnis cruciare, & peccatricem ad claræ Dei visionem attollere. Nam inde maxime elucet summa bonitas Dei, si creatura rationalis nullum omnino exita Deum reperire possit bonum, unde ei sine ipso bene sit, & unde ei omnis miseria auferatur. Creaturæ vero rationalis bonitas atque dignitas inde maxime apparet, si nullum omnino bonum ei sufficiat quando non adhaeret illi summo & vero bono. Hæc Doctor Ecclesiæ summus suo felicissimo divinissimoque ingenio excellentius omnibus hujus mundi Philosophis & Scholasticis penetravit. Nam quantum ad primum, ita locutus est in libro duodecimo de Civitate Dei: *Itaque quamvis non omnia beata esse possit creatura, ea tamen que potest, non ex se ipsa potest, quia ex nihilo creata est, sed ex illo a quo creata est. Hoc enim adeo beata est, quo amissa misera est. Et paulo inferius: quod usque adeo bonum est eorum ut sine illo misera esse necesse sit. Vbi (sine illo) nihil aliud significat nisi sine amore quo illi adhaeretur. Nam amore Deo coherere est esse cum Deo, sine quo miserum esse necesse est: juxta illud itidem sancti Augustini: Magna hominis miseria est, cum illo non esse, sine quo non potest esse. In quo enim est, procul dubio sine illo non est: & tamen si eius non meminit, eumque non intelligit nec diligit, cum illo non est. Sic ergo ex hoc maxime apparet bonitas Dei. Quantum ad secundum vero ex hoc ipso etiam maxime bonitas creaturæ rationalis commendatur dicente in eodem de Civitate Dei loco Augustino: Quod cum ita sit, hinc natura, qua in tanta excellentia creata est, ut licet ipsa sit mutabilis, inherendo tamen incommutabili bono, id est summo Deo, beatitudinem consequatur, nec expleat indigentiam suam nisi utique beata sit, eique explenda non sufficiat nisi Deus, profecto non illi adhaerere vitium est. Vbi ex illo principio concludit: Hinc apertissime declaratur, illius natura ut Deo adhaerere convenire. Et in libro de natura boni, utramque & Dei & creaturæ rationalis excellentiam inde declarans: Tale*

Lib. 19. c. 4.
usque ad 9.
& præcipue
lib. 22. c. 22.
& 23.

Lib. 12. de
Civ. c. 1.

Lib. 4. de
Trinit. c. 12.

Lib. 12. de
Civ. c. 12.

lib.

Lib. de nat. hom. 7.

Lib. 13. cap. 8.

ibid.

quippe bonum est Deus, ut nemini eius defertur bene sit: & in rebus a Deo factis, tam magnum hominum est natura rationalis, ut nullum sit bñdum, quo beata sit nisi Deus. It in libro decimo tertio Confess. Nam & in ipsa misera iniquitate defluentium sp̄s utrum &c. In respondendo, quam magnum creaturam rationalem fecerit, cui in modo sufficit ad beatam requiem quicquid se movet, ac per hoc nec ipsa sibi. Unde paulo post confutetur Deo: Hec ratio in se quia male mihi est praeter te, non solum exira me, sed & in ipso, & omni mihi copia qua Deus meus non est egessus est. Ex quo delinquatur facta, solum Deum esse verum creaturam rationalem hominem, solumque Deum eius egessum esse posse, sine illo bono, quod sola directione possidetur prorsus misere-

ram esse creaturam rationalem, in quaeritque, qualem inque, quam in quocunque loco, rum autem a se, entia. Sine illis igitur & in dilectione, per quam anima Deo & corpus animæ juxta æterna & ordinatissima legis exigentiam dicitur, ab optimo, omnipotentissimo justissimo Deo creati nullo pacto potest; ne alioquin ipse creator, qui in potentia, invidus, ve injustus, esse convideretur, quod imaginem suam in omnem partem, et a in invidiositate ac tota in illius amoris auctore, a profectibus, tot creaturibus, immaniter, que perituram a totis affligi facit. Nunquam est ut non nullas difficultates occurrerent dissolvamus.

CAPVT XVI.

Solvitur difficultas ex Augustini Commentario in Psalmum septuagesimum.

Handwritten marginal note in Latin script, possibly 'L. 13. cap. 8.'

Initio Cons.

P RIMUM igitur ad tuerdam iustitiam Dei in iustis operibus opponi possunt illa sancti Augustini verba ex Psalmo septuagesimo: Multi in motu Dei amor & timor. Timor Dei, quia iustus est; amor, quia miserans est. Quis enim ei diceret, quid fecisti si damna et iustitiam? Quanta ergo misericordia eius non iustitiam in iustis? Vbi Augustinus aperte significat nihil Deo responderi posse si damnaretur in iustis. Ergo multo minus si hominem in statu pura natura cum miseris non aliter condere.

Ad hunc locum dupliciter responderi potest, primo in sanctum Augustinum de presentis vite statu quem peccando promerimus. Nam post originalis culpæ meritum, non solum quæritur et corporalis miseria iustis permitti imo inferri à Deo potest, quem dmodum ex calamitatibus iusti iob, & ex plurimis Augustini testimoniis ab ipse patet, sed etiam ipsa damnatio. Non quidem hoc sensu, quasi iustum in iustitia persistentem Deus, qui iuste omnia disponit, sine iniquitate damnare, sed quia post lapsum hominis, eminent quantumvis iustum tractetur impediens ne rursus in peccatum damnationemque prolabor. Gratuito quippe Deus dat homini iustitiam, si perseverantiam, & iustitiam; nec minus gratulatio debet Deo quod ab inmerente ci rationem eius damnatione iustum, quam quod iniustum ab ipsa culpa liberaverit. Nihil aliorum ante ruinam humani generis locum habuit. Nam ibi ipsa hominis innocentia ab omni miseria tutabatur, ipsa potestas liberæ voluntatis, gratia ei in iustitia, si vellet, ab omni peccati ac damnationis metu. Creaturis enim præstantissimis, hæc est, rationabilibus spiritibus, hoc præstitit Deus, ut si nolint corrumpi non possint. sicut fusc supra ex Augustino de non traximus. Ex sola igitur libera et rum voluntate corruptio sive culpa, sive poenæ nasci potest. Si enim obedientiam conferre, noluit, quomam-

Lib. de nat. hom. 7.

ibid.

A videntes corrumpuntur in peccatis volentes corrumpuntur in panis. Hoc solo articulo, si corrumpuntur, hæc est perfectio, integritas eorum in potestatis est, Dei iustitiam in utramque partem vigilans, ne vel innocentem damnaret, vel nocentem in ultimum finat. Quod ergo de iustitia Dei erga innocentem dicitur, tunc ratio aliter ex ultimo diximus, de innocentia præ iudicio, hoc est, nullo omnino peccato maculata, in quocumque statu ante peccatum, sive integræ, sive elevatæ, sive puræ nature potest debet haberi Augustinus intelligit. Cum enim hanc hanc quippe, et de Pelagiani de malorum origine que iustitiam, quos ex solis misericordie creaturæ & iustitia Dei, facta, veritate connotat, quando a antiquam cultum, et portum sive Dei creon is absolute, in voluntatem, si enim eius cum gente te, et ritum, sive in famam, hoc est, naturam, ter malum, apertè voluerunt. Sed cum de hominibus sanctorum peccato lapsis & in miseriam moti sit, ab morte iuste præcipitatis agitur, longam doctrinam etiam de iustitia, iam a peccato, si iustificatione liberatis, eadem securitate tractant. Nimirum quod non solum præ nobis, sed omnibus, sicut hinc mala, quam ante peccatum, et iustitiam, de peccati originali, et in veniant, amor, et remissionis peccati remanere debent, cum quibus bono pro veritate certaret. Et unde excraretur, et iustitiam. Hoc enim ipsum ad peccatum, cum summa facilitate potest, conservare iustitiam, non eam nisi cum dolore recipiat, non nisi cum labore agatur, non nisi cum difficultate confertur: ut lapsu fractis & vulneris dolorem lentiens, cautius & firmiter amuletur iustitiam ne ei peccare sit iustus. Nihil homo, inquit Augustinus, in deliciis servare iustitiam. Vnde statuit Deus, ut post eum peccatum, per peccata caro peccat, et ad recipientem iustitiam laboribus & miseriis neceretur. Ex quo fit ut quicquid miseriarum atque poenarum Deus egessum, non iustitiam per-

lib. 13. cap. 8.

ibid.